

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGIYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2025

Google Scholar

zenodo

Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN
KONFERENSIYASI TO'PLAMI

2-JILD 6-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

Google Scholar

doi® digital object
identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCES INDEX

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

DRJI

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

Pedagogik nazorat va baholash.

Nurmatova Gulmirabonu Nurali qizi

Termiz davlat pedagogika instituti Boshlang'ich ta'lim va Maktabgacha ta'lim fakulteti Maktabgacha ta'lim pedagogikasi va psixologiyasi yo'nalishi 23-02-guruh 3-bosqich talabasi .

Xolova Mohigul Shavkatovna

Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'limda pedagogik nazorat va baholashning o'рни va pedagogik nazorat turlari hamda baholashning zamonaviy usullari batafsil yoritilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik nazorat, baholash, diagnostik nazorat, oraliq nazorat, joriy nazorat, monitoring nazorat, reyting tizimi, test sinovlari.

Bugungi kunda ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismlaridan biri – pedagogik nazorat va baholashdir. Bu tushunchalar o'ziga xos mohiyat va xususiyatlarga ega. O'qituvchi nazorat va baholashni to'g'ri tashkil etsa, ta'lim jarayonining samaradorligi ortadi. Buning uchun o'qituvchi o'quvchining o'quv materiallarini o'zlashtirish darajasini aniqlab berishi lozim.

Pedagogik nazorat- bu umumiy o'rta ta'limda tahsil oluvchining bilim, ko'nikma va malakalari darajasini muntazam aniqlab borish, ularning rivojlanishini kuzatish va zarur hollarda tuzatishlar kiritish jarayonidir.

Nazoratning maqsadi:

. O'quvchilarning kamchilik va yutuqlarini aniqlash;

. O'quvchilar dars jarayonini tahlil qilishga o'rgatish.

Boshlang'ich ta'lim jarayonida pedagogik tekshirish bir necha bosqichlarda amalga oshiriladi. Ya'ni:

1. O'quvchilarning bilim darajasini oldindan aniqlash. Odatda, u o'quv yili boshida o'quvchilar tomonidan avvalgi o'quv yilida o'zlashtirilgan bilimlari darajasini aniqlash maqsadida o'tkaziladi. Bu kabi tekshirish, shuningdek, o'quv yilining o'rtasida yangi bo'lim (kurs)ni o'rganishga kirishilganda ham o'tkazilishi mumkin va o'rinli.

2. Har bir mavzuni o'zlashtirish jarayonidagi joriy tekshirishdir. Joriy tekshirish ta'lim oluvchilar tomonidan o'quv dasturida belgilangan ayrim alohida elementlarni o'zlashtirish darajasini tashxislash imkonini beradi. Mazkur tekshirishning asosiy vazifasi alohida olingan muayyan vaziyatni o'rganishdir. Bunday tekshirish shakl va metodlari turlicha bo'lib, ular o'quv materialini mazmuni, murakkabligi, o'quvchilarning yoshi va tayyorgarligi, ta'lim bosqichi va maqsadlari, muayyan pedagogik sharoitlarga muvofiq belgilanadi.

3. Oraliq tekshirish bilim, ko'nikma va malakalarni tekshirish. O'quvchilarning o'quv materialining muayyan bob yoki bo'limlari bo'yicha o'zlashtirgan bilim,

ko'nikma va malakalari darajasini aniqlash, baholash shakli. Yangi mavzuni o'rganish bilan birga o'quvchilar avval o'zlashtirilganlarni takrorlaydilar. Takroriy tekshirish bilimlarni mustahkamlashga ko'maklashadi, biroq o'quv ishlari bosqichini tavsiflash, bilimlarning mustahkamlik darajasini tashxislash imkonini bermaydi. Tashxisning boshqa shakl va metodlari bilan birga qo'llanilsagina ushbu tekshirish kutilgan samarani beradi. O'quvchining o'zlashtirish darajasini baholash uchun nazorat yakunlari (natijalari) asos bo'ladi. Bunda o'quvchilar ishining ham sifat, ham miqdor ko'rsatkichlari hisobga olinadi. Miqdor ko'rsatkichlari ko'proq ballar yoki foizlarda. Sifat ko'rsatkichlari esa a'lo, yaxshi, qoniqarli va hokazo baholovchi fikrlar yordamida qayd etiladi. Har bir baholovchi fikrga oldindan kelishilgan (belgilangan) ma'lum ball, ko'rsatkich (masalan, o'rin – 1, 2, 3, 4 va hokazo) tayinlanadi. Baholashning zamonaviy usullari orasida formativen baholash, o'z-o'zini baholash, o'zaro baholash va portfoliolar asosida baholash usullari ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Formativen baholash o'quvchilarning rivojlanishini doimiy ravishda kuzatib borish va ularning o'quv jarayonidagi faolligini oshirishga xizmat qiladi. O'z-o'zini baholash orqali esa o'quvchilar o'z bilim darajasini mustaqil ravishda tahlil qilish va xatolar ustida ishlash imkoniga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, loyihaviy ishlarga asoslangan baholash tizimi o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa. Nazorat qilish va baholashning zamonaviy usullari ta'lim jarayonini yanada samarali va interaktiv qilishga yordam beradi. Shakllantiruvchi baholash, o'z-o'zini baholash, peer-baholash va ko'p o'lchovli baholash kabi yondashuvlar o'quvchilarning bilimini va ko'nikmalarini chuqurroq tahlil qilishga imkon yaratadi. Ushbu usullar o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularning ijodiy va kognitiv rivojlanishiga ko'maklashadi, shuningdek, o'rganish jarayonidagi individual xususiyatlarni hisobga olishga imkon beradi. Shu bilan birga, zamonaviy baholash tizimlari o'qituvchilarga o'quvchilarning rivojlanishini doimiy ravishda kuzatish va kerakli tuzatishlar kiritish imkoniyatini beradi. Biroq, bu yondashuvlarni samarali qo'llash uchun o'qituvchilar va ta'lim tizimining to'g'ri tayyorlanishi, vaqt va resurslarni to'g'ri boshqarish muhim ahamiyatga ega. Natijada, zamonaviy baholash metodlari ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning muvaffaqiyatini ta'minlash va ta'lim tizimining yanada modernizatsiya qilinishini ta'minlashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar: 1. Torrance, H., & Pryor, J. (2001). Developing formative assessment in the classroom: Using action research to expand teaching and learning. *British Educational Research Journal*, 27(5), 615-631.

2. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. Pearson Education.
3. Hargreaves, E. (2005). Assessment for learning and teaching. London: Continuum.
4. Mahmudjanovna, Yahyokhonova Muhibba. "Increasing the Effectiveness of the Learning Process for the Use of Information and Communication Technologies." *Academicia Globe* 2.04

